

Brewerja, i, lm. e, **× Brewerja**, **× Brawura** i. **× funakierja**, zachowanie, śmiałkowanie, działość, awanturnicostwo i. 2. a. **× w lm. Bawarja**, **[Browaryja, Beweryja, Brawarencyja]** barda, halas, awantura, kłótnia: Robić, wyprawić brewerję. Znowu przybył, brewerji narobił! Tremb. **<Włos. braveria, Fr. braverie>**

Brewerjować, uje, ował wyprawić brewerję.

Brewerjowanie, a, blm., czynność cz. **Brewerjować**.

× Brewet, u, lm. y i. patent, dyplom, przywilej zabezpieczający od naśladowania. 2. nominacja, dokument, upoważnienie: Nalegał, aby mu doręczyć brewety na opactwo. Czerm. **<Sr. Łć. brevettum, zdr. od brevo, p. Brewo>**

[Brewider] p. **Brewiter**.

Brewiter, **[Brewider, Brewiternie]** przys. krótko mówiąc, krótko-szegółowo, ichrow, wrogom, uprost, সরaz; bez ceremonij, wyrażnia, naturalnie: Sytuacja? — zapytał B. stryj. Krasz. **<Łć. breviter = krótko>**

[Brewiternie] p. **Brewiter**: Im trza B. powiedzieć że już nie chcę ani domu, ani gruntu, nieca mi tno dadzą dwie krowy. An.

Brewjarz, a, lm. e **zbiór** codziennych modlitw, księży, z którego odprawiają się godzinny kapłan-skie: Do brewjarza księdzu. Prz. (= *patrz nowego nasa*). Klepio swój B. Oss. (= *zawsze jedno*). Czytajcie hymny z kart brewjarza, bronię za-gon lub sieje zboża. Syrok. Zdr. **Brewjarzyk**. **<Łć. brevium>**

Brewjarzyk, a, lm. i p. **Brewjarz**.

Brewka, i, lm. i p. **Brew**: Dzielwczyna z czar-ną brewką. B. czarna nad okiem i wąsik na twarzy. Syrok. **<BRW>**

× Brewny p. **Browny**: Włosy browne.

Brezent, u, lm. y **płótno nieprzemakalne do okrywania towarów**. **<Może Ang. to braze>**

Brezentowy przym. od **Brezent**: Opona bre-zentowa.

[Brzebia], y, lm. y p. **Brzezula**.

× Brezole, ow, blp., **× Brazole** kuch. wołowina od żebry; górnica cielęca a. barania drobno posieka-na. **<Fr. brezole>**

[Brezyla], i, blm. p. **Brezylja**.

Brezyljskie drzewo bot. p. **Brezylja**.

Brezylja, i, lm. e, **Brezylka** i. bot. (caesalpinia) rośl. z rodziny brezyljowatych. Gatunek: B. bez bron-na a. Drzewo brazylijskie (e. brasiliensis). 2. a. **Brazylja, Bryzelja, Bryzylja, Brazylka, Bruzelja [Bryzula, Brenzelja, Brandzelje, Brezyla, Branzelina]** wórki brezylji. **<Od nazwy kra-ja Brazylja a. Brezylja>**

Brezyljowate rośliny bot. (caesalpinaceae) ro-dzina roślin kwiatowych dwuliściennych a. płemię ro-dziny strąkowych.

Brezyljowy przym. od **Brezylja**.

Brezylka, i, blm. i. gatunek tabaki. Goł. 2. lm. e bot. p. **Brezylja**.

[Brędza], y, blm. p. **Bryndza**.

[Brędzicha], y, lm. y p. **Brzędzicha**.

[Brędzluha], y, lm. y p. **Brzędzluha**.

× Bręga, i, lm. i p. **Pręga**. Zdr. **× Brązka**.

× Bręgować, uje, ował p. **Pręgować**.

× Bręgowany p. **Pręgowany**.

× Bręta, y, lm. y **wstęga, przepaska**. **<?>**

Brętówka, i, lm. i, **Brantówka** gatunek kłępk. **<Nm. Brente (z Włos. bronta) = kufa na wino>**

[Brzędzicha], y, lm. y, **Brędzicha, Brędzluha]** sukienka welniana domowej roboty w pręgi białe z ciemno-granatowymi. **<od Bręga>**

Brjesz, a, lm. e cukier. *ciasto drożdżowe w lep-szym gatunku*. **<Fr. brioche>**

Brlok, a, lm. i i. **szes, szesowaty, kosełki**. 2. **ten, co ma jedno oko mniejsze**. **<Może z Fr. berlou-(que), Włos. berlusco, przez Cz. brlok>**

† Brłokowaty szesowaty: Oczy brłokowate.

Brnąć, nie, nął i. **ić z trudem przez co a. w czym, brodzić**: B. przez wodę. B. w błocie. Brnęli w wodzie po pas. B. po śniegu, po pia-sku = *kopać* i. 2. **przen. iść na oślep**: Latopisce litewsey lezby lat nie kładą, ale zgola proste brną. Strzyc. 3. **przen. w co = zagłębiać i., za-puszczać i., zapędzać i.**: B. w grzechy, w ucie-chy światowe, w dług. B. w rozpacz. Malez. Brnie w zdradliwej ufości. Malez. **<BROD>**

[Brnławy] uruklacy. **<Dżwa>**

[Brnłed, i, al] i. **brznieć; brzęczeć**: Bąk brni. 2. **uruczał, mustrzał**: Oś za tam brniesz pod no-som? 3. **urzykwał i. ciągnął prodk**.

[Broblazgać], a, al **powalać i. czynić gęstym**.

[Brochać się], a, al **tarzać i. w błocie**.

<?>

Brocz, y, lm. e i. **† płyn, ciecz, sok**: Ślicz-niejszym nad tyrską B. wyrasta kwiatem. Otr. (= *nad sok purpurowy*). 2. **† barwa, farba**. 3. bot. p. **Marzana**. 4. lek.: B. krwi (crur sanguinis) **krew skrzepła**. **<BROCH>**

Broczek, ozka, lm. ozki bot. (haematococcus) rośl. z gromady wodorostów z klasy zielenic.

Broczenie, a, blm., czynność cz. **Broczyć**.

× Broczniawik, a, blm. fizj. (haematoidium). **jeden ze składników krwi**

Brocznik, a, blm. fizj. **ciało barwiące krew, barwik krwi**.

Broczyć, y, ył i. **oblewać, zalawać**: Stok jas-ny mokrym szkiem równię broczy. Nar. 2. **za-lewać, walać krwią, krawać**: Broczą ziemię krwią nieprzyjacielską. Stasz. Broczą dłoń w krwi twych dzieł... Przyb. Przes.: Czy twe lata we łzach broczył... L. 3. (o krwi) **lać i. plynąć, cieć**: Stal błyska, krew broczy. Malez.

Broda, y, lm. y, **[Brzoda]** i. **część twarzy pod dolną wargą**: B. spiczasta, okrągła, gładka. Dru-ga B. = *podbródek, podgardle wiszące*. Młodzień-czyk on, a jeszcze ostreimi włosami nie okrywał brody. P. Koch. Przen.: **† Brodą ziemię ryć, t. j. tworząc do ziemi łazę; gnić, poleć, umierać**: Ci eo grozili, krwią oszpecają ziemię brodą ryli. 2. **włosy na brodzie**: B. długa po pas, ogromna, gęsta, rzadka, kocią, ciemna, jasna, biała, spi-czasta, rozdwojona. Dopiero ma i. puszczać ją. B. Otw. Zapuszczać, nosić, golić, strzyć, przystrygać brodę. B. spada, spływa na pierś. Potrzyśnął brodę = *gniewał* i. Zygmunt August ostatni był nasz menarcha z długą brodą. Kras. Rzucić i. komu do brody = *zachować na jego na-trzeć, skoczyć mu do oczu*. B. mędrcom nie czył, a. Mędrzec brodę nie uczynkiem. Prz. B. jak u proroka, a enota jak u draba. Prz. Jeszcze B. nie urosła. Prz. (= *jeszcze nie młoko*). 3. **Przen. zarost, włosy gdzieś wyrastające**: Uroda, jak u d... B. Prz. 4. **× atarzać**: Spytał dziadziay mile: „Moja śliczna broda, znaś, żeś i. utrudził.” Nar. 5. **× p. Brodac**. 6. **[B.] niedożęta garść zbo-ża; snopki po fej zęciu; ceremonia wiejska, odby-wana koło tego snopka**: A kto brody nie pili, nie doceka niedzieli; A kto brody plót, będzie wódke pił. Peń. 7. **ostrze, kośćcistość**: Bardysz z dwiema brodami. [B.] siekiery. 8. B. wyspy = *przylądek*. 9. B. u ostrzy: Zielona B. jest oznaką doskonałości ostrzy ostendzkich. 10. bart.

wyłaganie gromadne pszczół z ula. H. bot. = a) B. aronowa a. kozia, p. Aron. b) B. Jowisza (anthyllis barba Jovis) rośl. z rodzaju przelotu. c) B. kozia = na) p. Szczotlika. bb) p. Tawuła. cc) (glavaria fastigiata) grzyb z rodzaju goździka. d) B. H. sia p. Traganek. Zdr. Bródka, Bródeczka, Brodeczka. Zgr. Brodzisko, × Brodziszcz. <BROD>
Brodać, e, al brodatym i. stawać, brody dostawać.

Brodać, a, lm. e i a. Brodać, × Broda, × Brodofas, × Brodatas, × Brodjasz, (Brodziarz, Brodziarz) człowiek z wielką brodą: Chwylił i. za długą brodę, która tak istotną cechą Krzyżaka stanowiła, że ich zwano brodacami o czarnej krzyżu. Szaj. 2. bot. p. Wąsatka.

Brodać, czka, lm. czk bot. p. Wąsatka.
Brodeczka, i, lm. i a. Pakość, Włóknorost bot. (usnea) rośl. z gromady porostów z rodziny brodawkowatych. Gatunek: B. włóściwa (u. barbata).

Brodawkowate rośliny, bot. (usneaceae).
Broda, a, lm. e p. Brodać.
× Brodarnia, i, lm. e golarnia, balwiernia.
× Brodatas, a, lm. e p. Brodać: Aż tu z boku drugi B. pędzi do mnie. Pas. <Wytwór żart z Brodą>

Brodaty i. brodę mający: Księżę szlaski Henryk, Brodatym nazwany. Błaż. Mądrość przychodzi z laty; ale nie każdy jest mądrym B. Prz. B. jak kozioł. 2. porosty mchem a. narostami: Pnie brzydkimi grzybami brodate. Mick. 3. bot.: Moch B. p. 2. Brodek.

Brodawczak, a, lm. i, × Brodawkołek lek. (papilloma) nowotwór ułkania brodawkowatego, rak brodawkowy.

Brodawczany p. Brodawkowy.
Brodawczasty, Brodawczaty, Brodawkowy pełen brodawek: Brodawczastego a. parowatego albo krostawego nie przyniesiecie Jehowie. Bud.
Brodawczaty p. Brodawczasty.
Brodawczka, i, lm. i p. Brodawka: Brodawczki dotykowe a. czuciowe skóry, anat. (papillae tactus).

Brodawko, wea, lm. wea bot. p. Brodawnik.
Brodawka, i, lm. i, [Bardawka] i. anat. drobny na ciele guziczek. Brodawki dotykowe (papillae tactus) tworzące warstwę brodawkową skóry. Brodawki nerwowe (p. nervae) zakończenia błęskawate nerwów czuciowych. Brodawki nerkowe (p. renales). Brodawki smakowe (p. gustatoriae) dzielą i. na: Brodawki grzybkowate, + gębezaste, maczugowate (p. clavatae v. fungiformes); Brodawki nitkowate, + kliniaste (p. filiformes) i Bropienkowate, główkowate, koliste, lej-kowate, otoczone wałcem (p. vallatae s. truncatae). B. sutkowa, + cyckowa, pier-siowa, sutek (mamilla). B. włosowa (p. pilii). 2. embr.: Brodawki zębowe = zarodki zębów, zawiązki zębów (p. dentis). 3. lek. = a) tworzący drobny guziczek na skórze, p. Kurzajka b) B. wieszka, szypułkowata, rakowata (acorchodon). c) + Brodawki w stole, p. Krwawnica. d) × Brodawki mięsne, p. Ziarnina. 4. Brodawki = dwa wyrostki na szyi kóz, + cyki, dzwonki, + pagwice, puki (barbulae s. palae). B. śróbłona (hippomane), używana do czarów i napojów miłosnych. 5. blm. choroba kartofli. 6. × przen. przynęta, wada: Wszyscy z brodawkami na świąt i. rodziny. Zdr. Brodawczka.

+ Brodawkaty mający brodawki.

× Brodawkość, uje, ował tworzyć i. w postaci brodawczek, powstawać jako nowa tkanka w postaci brodawczek, np. w ranie.

× Brodawkowanie, a, blm., czynność cz. Brodawkować.

Brodawkowato przys. od Brodawkowy.

Brodawkowy lek. i. podobny do brodawki. 2. złożony z brodawek: Warstwa brodawkowata skóry. 3. p. Brodawczasty: Wyrost B., p. Wyrostek.

× Brodawkołek, wea, lm. wea lek., p. Brodawczak.

Brodawkowy, Brodawczany przym. od Brodawka: Rak B., p. Brodawczak.

Brodawnica, y, lm. e bot. (verruca) rośl. z gromady porostów, z rodziny brodawnicowatych. Gatunek: B. wąpłowa a. Obiał (v. calicula).

Brodawnicowate rośliny bot. (verrucaeae) rodzina roślin z gromady porostów.

× Brodawniczka, i, lm. i lek. pokrywa sutkowa, kapelusik.

Brodawnik, a, lm. i a. Podróżnik bot. (leontodon) rośl. z rodziny złożonych. Gatunek: B. mleczowaty a. pospolity a. Dmuchawiec, Mnisek, Świnimlecz, Pąpawa, Podróżnik pospolity (l. taraxacum). 2. a. Brodawko (heliotropium) rośl. z rodziny ogórecznikowatych. Gatunek: B. europejski (h. europaeum).

Brodawnikowy przym. od Brodawnik.

Brodeczek, czka, lm. czk p. Bród. <BROD>
Brodeczka, i, lm. i p. Broda.

1. Brodek, dka, lm. dki p. Bród.

2. Brodek, dka, lm. dki a. Plenwo, Moch brodaty bot. (phascum) rośl. z gromady mchów liściastych, z rodziny brodkowatych.

× Brodekln, a, lm. y but hiszpański, półbucik. <Fr. brodequin>

Broderja, i, lm. e hafty, rzeczy haftowane, zdobne haftami. <Fr. broderie>

× Broderować, uje, ował broderować, lamować: Kontusze ponsowe z zielonemi kołnierzami, złotem broderowane. Ocho. <Zam. borderować z Fr. border, Nm. bordieren>

× Broderowanie, a, blm., czynność cz. Broderować.

+ Brodogość, a, lm. o, + Brodogość gołbroda, golarz, balwierz, cyrulik. <BROD + GOŁ>

× Brodjasz, a, lm. e p. Brodać: Kopy jakichś brodjaszów z berdyszami na ramionach. Chodź.

Brodkowaty bot.: Rośliny brodkowate (phascaceae) rodzina mchów liściastych.

[Brodło, a, lm. a. Bródło] i. bróg, stóg (siana, słomy, zboża). 2. deski a. berdzia na belkach nad klepiskiem. <BIOR, por. z Mick. 18 pod bor-, Słow. zabralo, Czes. zabrudlo>

Brodnia, i, lm. e, [Brodnik, Brodzień, Brodniak, Brodzianka] gatunek sieci rybkiej, którą dwóch ludzi włoży, brodząc: Łyżana B. Łowić ryby brodnia. Przew. Osipla, kiedy swą brodnią na brzegu rozszerzy, wyciąga maństwo ryb. Klon. <BROD>

[Brodniak, a, lm. i] p. Brodnia.

Brodnik, a, lm. i l. [B.] p. Brodnia. 2. a. Brzeźnica, Brzdyna bot. (litorella) rośl. z rodziny bakowatych. Gatunek: B. nadbrzeżny (l. lacustris).

Brodnisto przys. od Brodnisty.